

Femina

Soile Näppi

Helsingissä, Kallion kaupunginosassa on vuosia kiertänyt sitkeä huhu, että jos kaltoin kohdeltu nainen pyytää tietyn syrjäkadulla sijaitsevan pienen kuppilan nurkkapöydässä oikeutta, se tapahtuu. Legendan mukaan naisen täytyy tulla baariin yksin ja tilata tiskiltä kaksi Jack Daniel'sia jäillä. Toinen viskeistä pitää jättää juomatta, ikään kuin uhriksi. Oma viskiään juodessaan naisen tulee kertoa seinällä olevalle julisteelle kaikki väärydet, jotka hän on kokenut. Jos nainen on rehellinen, hänen kiusaajansa saa ansionsa mukaan.

Legenda ei suostu kuolemaan, vaikka mitään todisteita ei olekaan. Silti lähes jokainen nainen Helsingissä tuntee jonkun, joka tuntee jonkun, joka on saanut avun. Itse asiassa tarina on viime aikoina levinnyt kuin kulovalkea. Ehkä joku on jakanut sen netissä, ehkä siitä puhutaan turvakotien olohuoneissa, jaetaan toivoa mustelmaiselta uhrilta toiselle. Ehkä tällaiselle urbaanilegendalle on juuri nyt tarvetta.

Toisinaan paikalle saapuu kostonhimoisia naisia, silmät vihaisina. Toisinaan pöytään lehahtaa joukko kikattelevia tyttöjä ja onpa pöydässä viihtynyt joskus polttariporukkin. Kerran tai pari on joku mieskin käynyt kokeilemassa onneaan. En tiedä, kuinka he ovat tuosta ihmeistä tekevästä julisteesta saaneet kuulla, mutta olen varma, etteivät he saaneet mitä tahtoivat. Minä tiedän kyllä, että on myös miehiä, jotka joutuvat pelkäämään puolisoitaan, mutta legendan armoton kostaja on ainoastaan naisten asialla. Olen kuullut häntä kutsuttavan monilla nimillä: Isosisko, Pelastajatar, Rouva Oikeus... Minä kutsun häntä Feminaksi.

Miksi tiedän tästä kaikesta niin paljon? Minä olen ollut tuon pienen kuppilan omistaja ja koko vakituinen henkilökunta kohta kaksikymmentä vuotta.

En tiedä tarkalleen, kuinka tai milloin huhu sai alkunsa. Siitäkään minulla ei ole varmuutta, kuka sen aikanaan laittoi liikkeelle. Minä kuulin siitä ensimmäisen kerran eräänä hiljaisena maaliskuun iltana, kauan sitten. Vähän ennen sulkemisaikaa ovi raottui, ja sisään livahti pieni säikkysilmäinen nainen, tuli arkaillen tiskille ja kysyi, pitääkö huhu todella paikkansa. Minä laskin lasienkiillotuspyyhkeen käsistäni, pyyhkäisin hiuslenkistä karanneen suortuvan korvani taakse ja kysyin:

– Mikä huhu, tyttöpieni?

Nuori nainen empi kuin olisi halunnut sännätä takaisin loskaiselle kadulle, mutta päätti sitten kuitenkin astua lähemmäs. Ehkä hän huomasi, että minä olen täysin vaaraton.

–Tämä tuntuu vähän naurettavalta, mutta minä kuulin, että täältä voisi saada apua.

– Minkälaista apua sinä tarkoitat, minä kysyin ja hän kertoi minulle. Kertoi Jack Daniel'sista, nurkkapöydästä, julisteesta, siitä kuinka paha saisi palkkansa. Vilkaisin nurkkapöytää ja sen takana seinällä roikkuvaa julistetta. Siinä ei ollut mitään erityistä. Niitä löytyy lähes jokaisesta baarista, jossa myydään Guinnessia: Good things come to those who wait. Joku ennen minua oli laittanut kuvalle mattamustat puukehykset. Loosi oli täsmälleen samanlainen kuin muutkin baarin loosit, penkeissä reunoista hiutunut viininpunainen kangas ja tummaksi petsatussa pöydänpinnassa vielä tummempia tulipäänpolttamia ajalta ennen tupakkalain kiristymistä. Nykyään ne harvat asiakkaat, jotka vielä polttavat, siirtyvät mukisematta jalkakäytävälle baarin eteen. Minä otin tiukemman lain tyytyväisenä vastaan. En enää haissut työvuoron jälkeen tuhkakupilta.

En antanut hänen nähdä hymyäni. Ehkä ihmiset tarvitsevat tuollaista taikauskoista soopaa. Mikä minä olen kenenkään toivoa tappamaan? Myin hänelle viskit, kannoin ne nurkkapöytään ja jatkoin omia puuhiani.

Vuosien kuluessa tarinoita on kertynyt. Toisinaan ne sekoittuvat toisiinsa, toisinaan minulle kerrotaan tarinoita, joille en voi kuin nauraa. Avun saaneet naiset tulevat usein takaisin, tuovat pieniä lahjoja nurkkapöytään hartiat rentoina ja silmissään helpotus. Suuri osa kertoo oman tarinansa. Niihin on helpompi uskoa.

Saan kuulla naisesta, jonka toistuvasti väkivaltainen puoliso löytyi kotoaan vaatekaapin takanurkkaan käpertyneenä. Hän itki kuin pikkulapsi. Vasenta nimetöntä lukuun ottamatta kaikki miehen sormet oli murrettu, osa monesta kohdasta. Murtumia oli täsmälleen yhtä monta kuin oli niitä kertoja, kun hänen vaimoaan oli paikattu ensiavussa. Miehen sekavan selvityksen perusteella pääteltiin, että hän oli murtautunut sormensa itse. Sormet paranivat lähes ennalleen, mutta mieli ei. Mies päätyi suljetulle osastolle, eikä enää koskaan satuttanut vaimoaan.

Eräs mies löytyi autostaan kaksi viikkoa sen jälkeen, kun hänen vaimonsa oli käynyt kuppilassani. Se ressurkka oli juuri päässyt sairaalasta sokeutuneen silmän, sirpaloituneen poskikuun ja kuuden katkenneen

kylkiluun kanssa. Miehen auto löytyi Marinsatamasta, kolmen metrin syvyydestä. Kirje, jonka hän oli kirjoittanut ennen satama-altaaseen ajamistaan, oli valitettavasti niin pahoin meriveden liuottama, ettei siitä saanut mitään selvää. Sekään mies ei enää koskaan satuta vaimoaan.

Silloin tällöin paikalle pöllähtää joku mieskin, ryskyy ovesta sisään täynnä uhoa, mutta silmissä myös kourallinen pelkoa. Huutaa aikansa, meuhkaa. Minulla on tapani rauhoittaa heidät. En ole koskaan tarvinnut ovimestä tai poliisia.

Tänä iltana ukkona raivoaa syysmyrsky. Sade pieksee ikkunoita epäsäännöllisinä kuuroina, ja katulamput huojuvat tuulessa. Ne luovat seinille tunnelmallisia varjoja. Baari on tyhjä, mutta minulla ei ole kiire mihinkään. Jos suljen nyt, joudun kävelemään kotiin kaatosateessa. Matka ei ole pitkä, mutta odottelen mielummin sateen laantumista. Ilmatieteenlaitoksen mukaan se tapahtuu kohta yhdentoista jälkeen. Minulla on paperitöitä rästissä, ja tällaisesta baarista löytyy aina siivottavaa. Katupöly tunkeutuu joka paikkaan. Jos en muuta keksi, voin pyyhkiä taulujen kehykset. En ole pyyhkinyt niitä pariin kuukauteen.

Taustalla soi B.B. Kingin ja Eric Claptonin *The Thrill is Gone*. Yleensä kuuntelen tällaisina yksinäisinä iltoina vanhoja FinnHits -levyjä. Olen surkea laulaja, mutta yksinollessani laulan tuttujen kappaleiden mukana. Saatan jopa tanssahdella. Pari kertaa asiakkaat ovat yllättäneet minut laulamasta harjanvarteen. Se on aina yhtä noloa.

Klo 22:14 ovi aukeaa, ja sisään astuu läpimärkä nainen. Kolmissakymmenissä, ei ulkovaatteita. Silmät ovat turvoksissa, ja vasenta ohimoa koristaa tuore ruhje, joka on kovaa vauhtia muuraamassa myös silmän umpeen. Katse on tuttu. Edessäni seisoo nainen, joka on saanut tarpeekseen.

– Kaksi Jack Daniel’sia jäillä, kiitos. Ääni on hiljainen, mutta tasainen.

Mittaan juomat ja vien ne suoraan nurkkapöytäni. Hän seuraa perässäni, katsoo julistetta ja kysyy:

– Tuoko se on?

– Se, minä vastaan ja kysyn: Haluatko, että vaihdan musiikkia?

– Ei kiitos. Tämä sopii hyvin.

Jatkan pölyjen pyyhkimistä samalla, kun hän avaa sydäntään. Hänen tarinassaan ei ole mitään uutta. Ensin kaikki on täydellistä, melkein liian hyvää ollakseen totta. Sitten tulee ensimmäinen riita, ensimmäinen sovinto, ensimmäinen tönäisy, ensimmäinen katumus, ensimmäinen lyönti, ensimmäinen kerta, kun joudut peittelemään mustelmaa ja häpeä siitä, että teet niin.

Sitten tulee ensimmäinen ensiapua vaativa vamma, ensimmäinen kerta, kun pelkäät henkesi edestä tai lastesi hengen edestä, se hetki, kun tajuat ensimmäisen kerran, ettet ole minkään arvoinen.

Aluksi ihmettelin, miksi nämä naiset kerran toisensa jälkeen antavat anteeksi, uskovat puheisiin rakkaudesta ja tyhjiin lupauksiin parannuksesta, palaavat parsimisen jälkeen omiin helvetteihinsä ja heittävät turvakodin puhelinnumeron roskiin, ettei mies vahingossakaan näkisi sitä, sillä siitä se saisi taas synnyn aloittaa. Enää en ihmettele. Lähteminen ei ole helppoa ihmiselle, joka kuvittelee, ettei hän ansaitse mitään parempaa.

Nainen pyörittelee viimeistä, sulaneen jään laimentamaa helmeä lasinsa pohjalla. Hänen ääneensä tulee uutta voimaa, kun hän sanoo:

–Kaiken muun olisin kestänyt, mutta en sitä mitä vauvalle tapahtui... Hän hiljenee hetkeksi ja kuiskaa:

– Mitä se paskiainen teki minun pienelle vauvalle.

En tohdi kysyä. Minä alan olla liian vanha tähän. Hiukseni ovat vielä paksut, mutta vuosi vuodelta ponihännässäni on enemmän harmaata. Kerta kerralta nämä tarinat repivät sielustani isompia kimpaleita, raatelevat sitä terävillä piraijanhampaillaan, kunnes tunnen katoavani kaikkeen tähän tuskaan ja pelkoon. Minun pitäisi laittaa baari myyntiin, etsiä työlleni jatkaja ja toivoa, että seuraajani ymmärtää, mitä velvollisuuksia tämän baarin mukana tulee, niin kuin minäkin aikanaan.

Sade on lakannut. Tiedän, että tämän naisen ei tarvitse pelätä enää. Minä menen siitä henkilökohtaiseen vastuuseen. Jollakin tavalla hänen miehensä maksaa teoistaan, en vain vielä tiedä miten. Mutta sen jälkeen minun on löydettävä kapakalleni uusi omistaja.